

فهرست

۹	مبانی نظری موسیقی
۱۲	تئوری
۲۱	زمان (وزن، ریتم)
۳۶	گام
۴۴	سایه ها و مقام های همسایه
۴۶	تئوری های دینامیکی یا شدت
۴۸	تئوری های حرکتی سرعتی
۵۱	تئوری های حالات روحی و روانی
۵۴	تعریف تکمیلی
۹۷	اتراره ای به تاریخ موسیقی جهان
۱۳۰	اتراره ای به تاریخ موسیقی ایران
۱۴۷	شناخت موسیقی ایران، اصطلاحات موسیقی قدیم ایران
۱۵۱	قرم های موسیقی ایران
۱۵۵	گام های موسیقی ایران
۱۶۵	ویژگی های عاطفی دستگاه ها و نغمه های موسیقی ایرانی
۱۷۱	رابطه مقام های قدیمی موسیقی ایرانی و مزاج
۱۷۳	رابطه مایه های فعلی موسیقی ایرانی و مزاج
۱۷۵	رابطه مقام های قدیمی موسیقی ایران و زمان
۱۷۷	واژه نامه اصطلاحات موسیقی
۱۹۷	واژه نامه انگلیسی به فارسی
۲۰۲	واژه نامه فارسی به انگلیسی
۲۰۶	منابع

نقطه: اگر نقطه‌ای سمت راست نت یا سکوتی قرار بگیرد نصف ارزش زمانی نت به آن اضافه می‌شود.

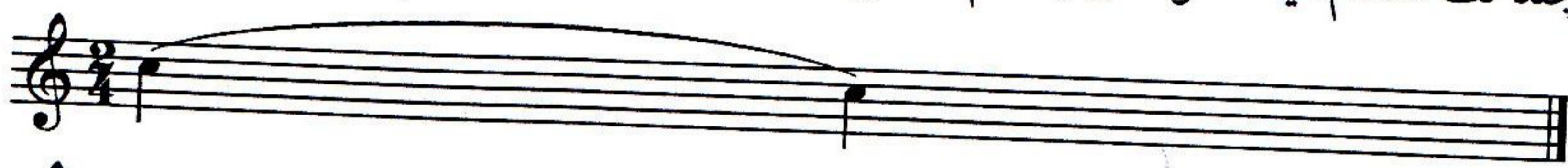

دو نقطه: اگر دو نقطه سمت راست نت یا سکوتی قرار بگیرد، نقطه اول به اندازه نصف و نقطه دوم به اندازه نصف نصف ارزش زمانی نت به آن اضافه می‌شود.

همچنین اگر نقطه در زیر یا بالای نتی قرار بگیرد آن نت به صورت مقطع و بریده اجرا می‌شود که به آن **استاکاتو** می‌گویند.

خط اتحاد: دو یا چند نت همنام، یا سکوت را به هم متصل می‌کند و کشش آن‌ها را با هم جمع می‌کند.

خط اتصال: دو یا چند نت غیرهمنام را به هم متصل می‌کند و نت‌ها پیوسته اجرا می‌شوند. در سازهای مختلف با توجه به فیزیک اجرایی ساز، تکنیک آن‌ها متفاوت اجرا می‌شود.

میزان: هر قطعه موسیقی از نظر وزن به قسمت‌های کوچک و مساوی بنام میزان تقسیم می‌شود که نت‌ها را با حجم یکسانی درون خود جای می‌دهد، اولین نت موجود در هر میزان نسبت به بقیه نت‌ها قوی‌تر اجرا می‌شود، این قانون در موسیقی ایرانی کم‌پیش می‌آید و بیشتر به عنوان یک مبحث تئوریک بیان می‌شود، تمام میزان‌های یک قطعه‌ی موسیقی (مانند ترازو) از نظر زمانی (حجم و وزن درونی) با هم برابر می‌باشند. خطوطی که به حامل عمود می‌شوند و میزان‌ها را تفکیک می‌کنند **خط میزان** نام دارند.

میزان نما: ابتدای خطوط حامل و بعد از کلید سل و علامت ترکیبی اعدادی به صورت بالا و پائین قرار می‌گیرد که حجم داخل میزان‌ها را تعیین می‌کند.

عدد بالا در میزان نما معرف تعداد ضربه‌های موجود در هر میزان (و یا معادل آن) و عدد پائین نشان دهنده نوع ارزش زمانی هر ضرب می‌باشد. اعداد پائین در میزان نما اعداد ثابتی را به خود اختصاص می‌دهد و هر کدام از آن‌ها نشان دهنده یک ارزش زمانی می‌باشد.

در ادامه، نحوه‌ی یافتن تقسیمات زمانی داخل میزان در انواع میزان نما با چند مثال آورده شده است:

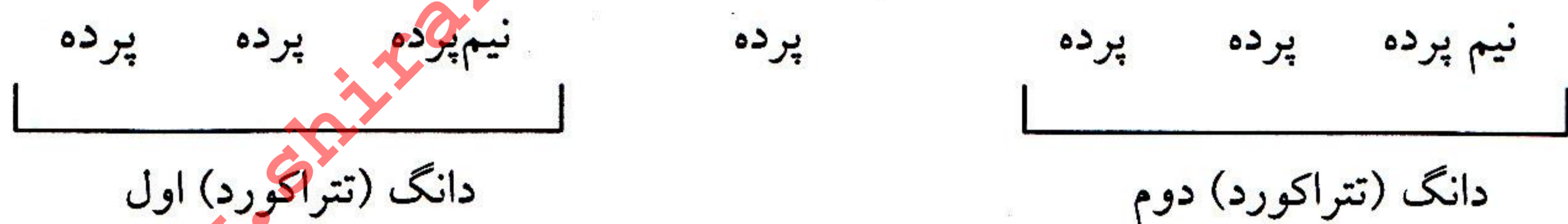
گام scale:

گام به تعدادی نت پی در پی که میان فاصله‌ی یک هنگام قرار دارند گفته می‌شود، به عبارت دیگر پیمودن نت به نت فاصله یک نت، تا نت هم نام آن در هنگام بعد را گام می‌گویند. در کشورها و فرهنگ‌های گوناگون موسیقی تعاریف و شیوه تشکیل گام متنوع و متفاوت است و نگرش کلی که به گام وجود دارد کاملاً مطابق با احساس درونی هر نوع موسیقی شکل و نامی خاص را به خود می‌گیرد. تقسیم بندی گام‌ها در موسیقی غرب از آغاز سده هفدهم تا آغاز سده بیستم به دو صورت ماژور و مینور بوده است، در نواختن گام دو ماژور فقط کلاویه‌های سفید پیانو مورد استفاده قرار می‌گیرد. (از نت دو تا نت دو یک اکتاو بعد که به ترتیب همه آن‌ها نواخته می‌شوند) مهم‌ترین تفاوت گام‌های ماژور و مینور در نیم پرده ای بودن درجه‌های دوم و سوم در گام‌های مینور است که همین تفاوت، کیفیت و حالات این دو گام را تفاوتی بسیار می‌بخشد و آن را دگرگون می‌کند. اما تقسیم بندی کلی گام‌ها به این صورت می‌باشد:

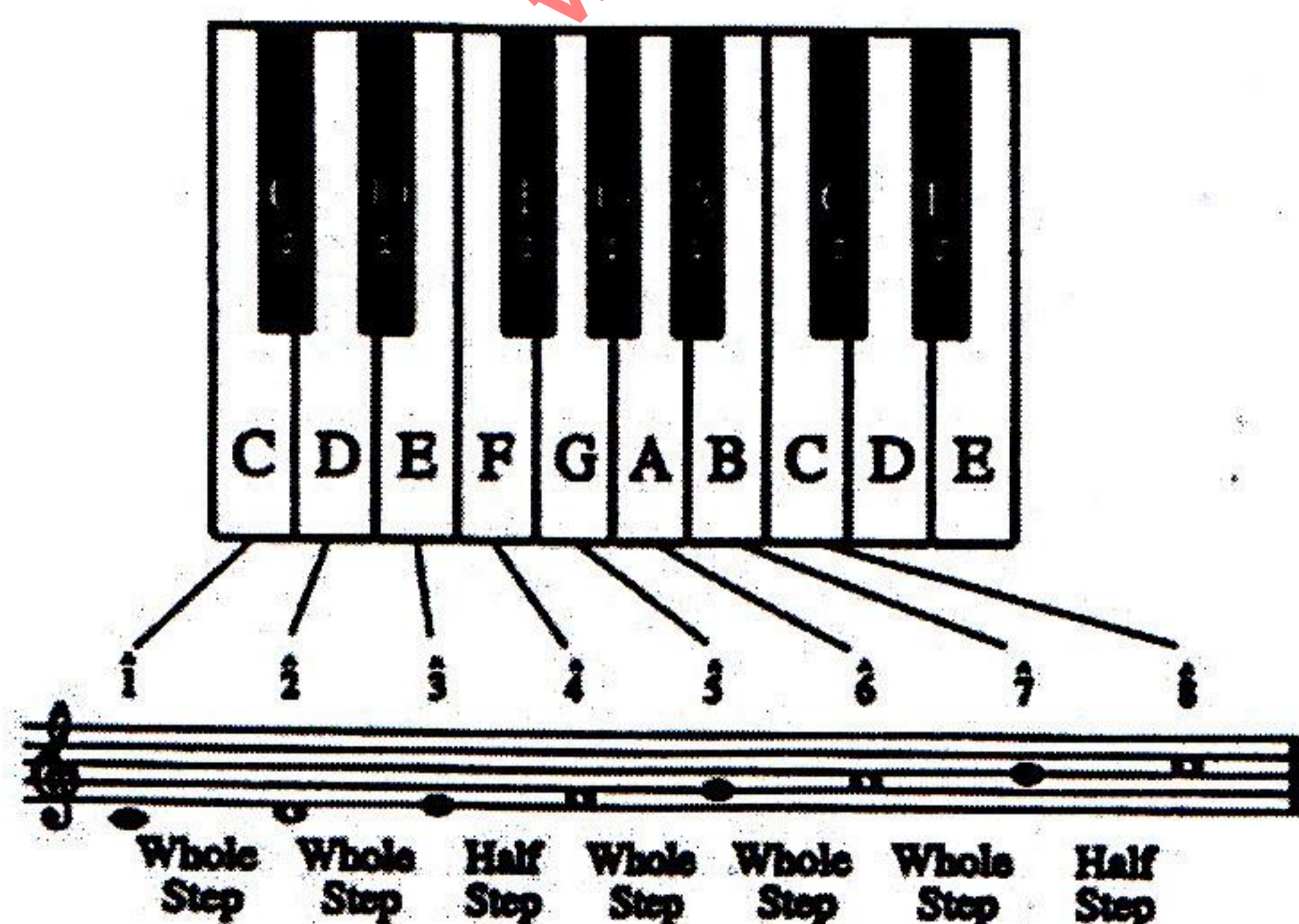
۱- گام کروماتیک: اگر از یک نت شروع کرده و ۱۲ نت را به صورت نیم پرده ای طی کنیم تا به نت هم نام نت اول برسیم، یک گام کروماتیک اجرا کرده‌ایم.

۲- گام دیاتونیک: یا گام هشت نتی، که فاصله میان نت‌های آن عبارت از پنج پرده و دو نیم پرده می‌باشد، این گام به دو گونه ماژور و مینور تقسیم می‌شود.

الگوی گام ماژور (که مبنای آن از دو شروع شده و به آن دو ماژور می‌گویند)

(تتراکورد به معنای چهار نت پی در پی می‌باشد، هر گام از دو تتراکورد تشکیل می‌شود)

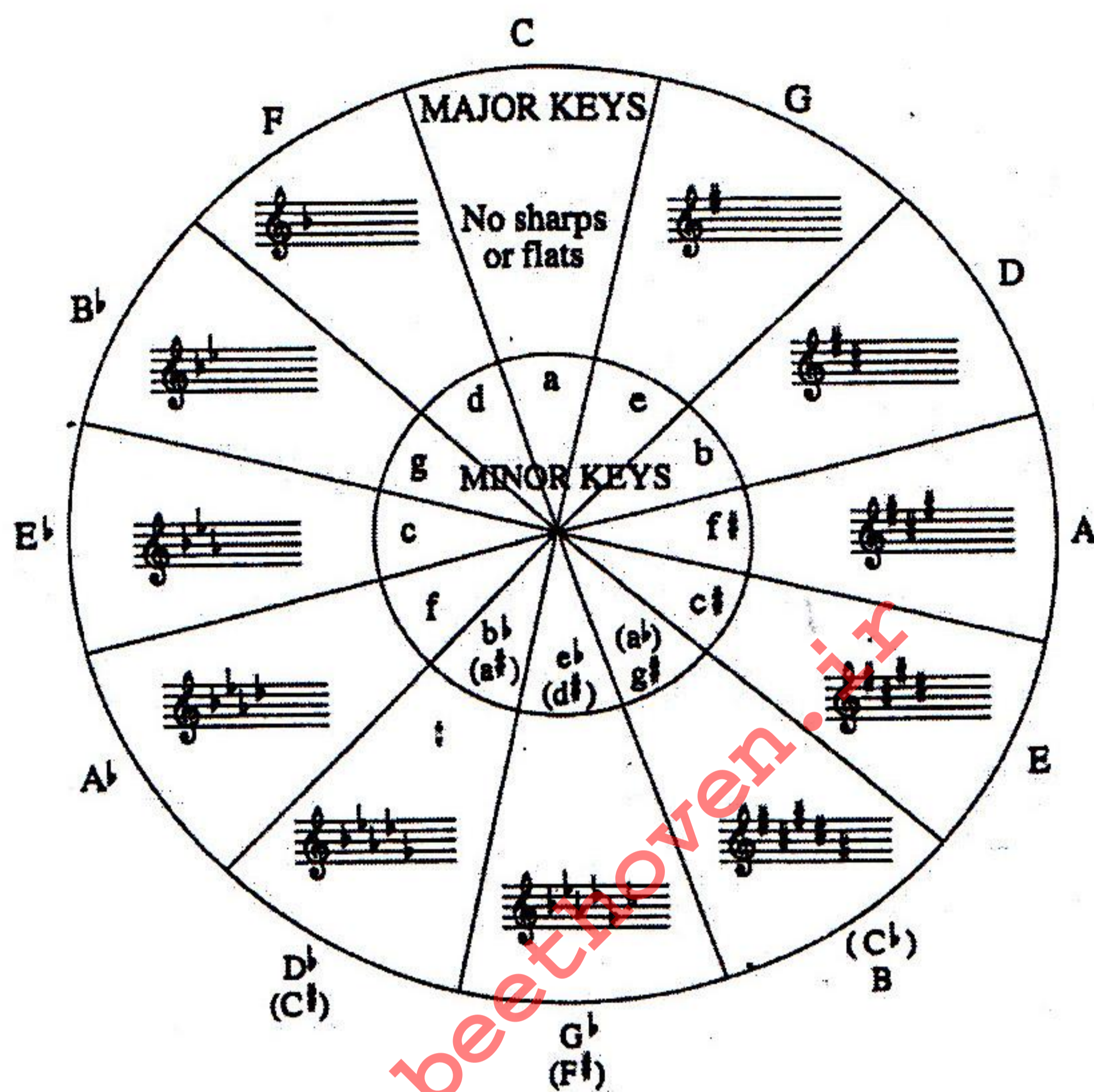

گام‌های ماژور به دو دسته بمل‌دار و دیزدار تقسیم می‌شوند.

ماژورهای دیزدار که ترتیب آن‌ها نسبت به نت دو با فاصله پنجم درست ساخته می‌شوند عبارتند از:

مایه ها و مقام های همسایه (Related Keys, Related Modes): مایه ها و مقام هایی که یک علامت ترکیبی (مایه نما) یا عرضی (Accidental) (با یک اختلاف) و یا یک ترکیبی و یک عرضی (با دو اختلاف) با یکدیگر تفاوت داشته باشند نسبت به هم همسایه نامیده می شود.

Circle of Fifths

معادل انگلیسی	معادل فارسی	درجه
Tonic	پایه	درجه یکم
Supertonic	روپایه	درجه دوم
mediant	میانی	درجه سوم
Subdominant	زیرنمایان	درجه چهارم
Dominant	نمایان	درجه پنجم
Supermediant	رونمایان	درجه ششم
Leadingnote	محسوس	درجه هفتم
Octave	هنگام	درجه هشتم

جایگاه ریتمیک: مهم ترین تفاوت بین تن های غیر هارمونیک مختلف در این است که نا هم خوانی بر روی ضرب (تکیه بر) یا بیرون از ضرب (بدون تکیه) اتفاق می افتد.

نا هم خوان هایی که بر روی ضرب قرار دارند قوی تر می باشند و اغلب تاثیر احساسی بیشتر را بوجود می آورند، در حالی که نا هم خوان هایی که خارج از ضرب قرار دارند به طور کلی پنهانی گذر می کنند و به آرامی خارج از خطوط ملودیک قرار دارند، برخی از تن های غیر هارمونیک در متن های تکیه بر و بدون تکیه روی می دهد، سایر تن ها تنها به عنوان نا هم خوان های تکیه بر و بدون تکیه یافت می شوند.

تن های غیر هارمونیک بدون تکیه عبارتند از تن بدون تکیه گذر، تن مجاور بدون تکیه، تن بیرونی و نت پیش رس، تن بدون تکیه گذرا

a PT b PT c PT d PT e PT

em

تن های مجاور بدون تکیه: شکل زیر، این تن های مختلف را در بافت چهار صدایی نشان می دهد.

a NT b NT c NT d NT

em

تن های بیرونی (escape): همانند تن های غیر هارمونی بدون تکیه بوجود می آید، شکل پایین رایج ترین نمونه را نشان می دهد که در آن پس از جهش رو به پایین سوم فاصله به سمت بالا می آید.

ET

em